

denne Sal eller udenfor samme kunde uden Savn undvære dets mange brugbare Kræfter, eller ønske at unddrage disse Statens Tjeneste; men ligesuldt er der ganske vist i de senere Aar hos den store Befolkning mere og mere opstaaet en uvillig Stemning imod dette Parti, hvilket navnlig hidrører fra, at der i denne Befolkning findes mange dygtige og brugbare Kræfter, som, uden at besidde, hvad man kalder videnskabelig Dannelse, have et fundt og klart Blik paa Samfundets praktiske Interesser, hvilket ofte bringer dem til at træffe det Rette sikkrere end Mænd med stor videnskabelig Dannelse. I de bevoagede Tider, hvori vi have levet, har det i kritiske Diebliske stundom vist sig, at disse simple, men fornuftige og klartskuende Mænd have instinktmæssig set og bedømt Situationen rigtigere end de Mænd, der ifølge deres Stilling og store videnskabelige Dannelse have troet med Rette at kunne gjøre Krav paa at tage Ledelsen i deres Haand. Man har fundet, at disse Mænd eller det Parti, der sluttede sig til dem, sjældent have villet eller kunnet vurdere de Meninger, som ere fremgaaede af Befolkningens eget funde Instinkt, og man kan derfor ikke forundre sig over, at der hos denne Befolkning er opstaaet en uvillig Stemning imod Partiet, en Stemning, som efter min Mening nu gaar for vidt, idet man vistnok undervurderer Partiets Kræfter. Dette er efter min Opfattelse den sande Grund til, at Partiet for Dieblisset ikke nyder den almindelige Gunst. Maaske tør det være mig tilladt at antage, at den Anskuelse, vi have hørt udtale til Forsvar for Offentliggjørelsen af den kongelige Haandskrivelse, er en af de for dette Parti eiendommelige Betragtningssmaader, der adskiller det fra den store Befolkning. Jeg kan i det Mindste for mit eget Vedkommende ikke indse rettere, og — efter min fulde Overbevisning tør jeg tale ikke alene i mit eget, men ogsaa i den Befolknings Navn, hvis Liddig jeg i ikke saa kort Tid har havt den Ære at nyde — end at det ikke er ønskeligt, at de Handlinger, som Hans Majestæt Kongen foretager som uansvarlig Konge, og hvorfor altsaa ingen Minister bærer Ansvar, drages frem for Offentligheden. Vi ønske ikke, at der hverken iblandt Landets Store eller Smaa, hverken iblandt dets Videnskabsmænd eller politiske Agitatorer skal staves Skolemestre for Landets Konge, hvis Ansvar for Gud og sin Samvittighed er vor bedste Garanti og den eneste, vi ønske. De Bevæggrunde, som lede ham ved hans ansvarsfrie Handlinger, hvad enten disse bestaa i at afstøbe eller i at udnaevne sine Ministre, eller hvilket som helst Andet, der ligger ovenfor det ministerielle Ansvar, forlange vi ikke at vide; thi vi tro fuld og fast, at han kun har Landets Vel for Øie, og at Gud og hans Samvittighed dertil vilde være hans bedste Raadgivere; men for at han kan være alene med dem, er det netop vigtigt, at disse Handlinger ikke drages frem for

Offentligheden, hvilket altid indbyder til Kritik, hvortil i saa Tilfælde ei heller han kunde undlade at tage Hensyn. Jeg kan derfor ikke Andet end dele den Anskuelse, som blev udtalt af den ærede Ordsfører for Interpellanterne ved Hensyn til Offentliggjørelsen af den kongelige Haandskrivelse; men derimod er jeg ikke enig med ham med Hensyn til den motiverede Dagsorden; thi hvorvel jeg deler de Anskuelser, som udtales i Dagsordenen, er denne dog mere end en blot Udtalelse af Anskuelser, — den er en Handling af en ganske anden politisk Betydning. Ingen vil kunne negte, at Dagsordenen, navnlig ved den Forbindelse, hvori den staar med de foregaaende Stormløb mod Ministeriet, er en Fortsættelse af disse Stormløb. Ingen vil kunne negte, at man ved at foreslaa denne Dagsorden gjør mere end blot at søge en Veilighed til at udtale sin Mening; thi dertil var Forespørgslen alene tilstrækkelig; men man vil igjennem Dagsordenen rette et nyt Angreb paa Ministeriet, og det er dette, jeg ikke vil deltage i. Det er min Overbevisning, at saavel Hans Majestæt Kongen som det nuværende Ministerium have under de stedfindende Forhold anset det næsten for en moralsk Nødvendighed, at det nuværende Ministerium forblev paa sin Post, der, saaledes som Situationen nu er, ingenlunde kan anses for behagelig eller misundelsesværdig. Jeg er overbevist om, at Ministeriet selv ønsker, saa snart det tror det passende og muligt, at træde sin Stilling, og jeg finder mig derfor ikke opfordret til at gjøre det Livet mere surt, end det i Forveien er. Dette er mine Grunde, hvorfor jeg ikke kan stemme for Dagsordenen. Jeg kunde ogsaa anføre som Grund, at jeg anser det for uberettiget, at min ærede Kolleger stiller mig og Andre saaledes, at hvad enten vi stemme for eller imod Dagsordenen, komme vi til at udtale noget Andet, end vi mene. Vi ønske ikke, at Offentliggjørelsen af den kongelige Haandskrivelse skulde have fundet Sted, og naar vi alligevel tro at burde stemme imod Dagsordenen, saa indeholder vor Stemmegivning en Billigelse af en Fremgangsmaade, som vi i Virkeligheden ikke billige, idet vi tvertimod dele de Anskuelser, der udtales i den Dagsorden, som vi stemme imod. Vi ere derimod endnu uheldigere stillede, dersom vi stemme for Dagsordenen; thi da understøtte vi et ansvarfuldt politisk Skridt, som vi ikke billige (S. A. Hansen: Saa?) Ja, med mindre man maaske kunde finde sig foranlediget til at foreslaa en Dagsorden af et helt andet Indhold; — maaske det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen) kunde være tilbøielig til at stille den eller til at understøtte den? — Den kunde jo lyde omtrent saaledes: „Da den kongelige Haandskrivelse af 2den Januar 1874 er offentliggjort med Hans Majestæt Kongens Samtykke, afholder Folkethinget sig fra at udtale nogen Dom om denne Foranstaltning og gaar